

МІНІСТЕРСТВО АГРАРНОЇ ПОЛІТИКИ ТА ПРОДОВОЛЬСТВА УКРАЇНИ	
НАКАЗ	
26.05.2022 № 306	
	Зареєстровано в Міністерстві юстиції України 05 липня 2022 р. за № 739/38075

**Про затвердження Порядку отримання, обліку, зберігання,
використання та оновлення зразків посадкового матеріалу об'єкта
заявки сортів рослин**

Відповідно до [статей 8, 20](#) Закону України «Про охорону прав на сорти рослин», [Закону України](#) «Про насіння і садивний матеріал», [Порядку затребування зразків посадкового матеріалу батьківських компонентів об'єкта заявки](#), затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 19 вересня 2018 р. № 756, [Інструкції щодо забезпечення дослідними зразками експертизи заявки на сорт рослин](#), затвердженої наказом Міністерства аграрної політики та продовольства України від 26 жовтня 2017 р. № 576, зареєстрованої в Міністерстві юстиції України 26 лютого 2018 р. за № 232/31684, [Правил складання та подання заявки на сорт рослин](#), затверджених наказом Міністерства аграрної політики та продовольства України від 28 лютого 2018 р. № 110, зареєстрованих в Міністерстві юстиції України 05 липня 2018 р. за № 781/32233, [пункту 8](#) Положення про Міністерство аграрної політики та продовольства України, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 17 лютого 2021 року № 124, **НАКАЗУЮ:**

1. Затвердити [Порядок отримання, обліку, зберігання, використання та оновлення зразків посадкового матеріалу об'єкта заявки сортів рослин](#), що додається.
2. Українському інституту експертизи сортів рослин забезпечити виконання затвердженого Порядку.
3. Департаменту аграрного розвитку забезпечити в установленому порядку подання цього наказу на державну реєстрацію до Міністерства юстиції України.
4. Цей наказ набирає чинності з дня його офіційного опублікування.
5. Контроль за виконанням цього наказу покласти на першого заступника Міністра Тараса Висоцького.

Міністр	М. Сольський
----------------	---------------------

	ЗАТВЕРДЖЕНО Наказ Міністерства аграрної політики та продовольства України 26 травня 2022 року № 306
	Зареєстровано в Міністерстві юстиції України 05 липня 2022 р. за № 739/38075

ПОРЯДОК

отримання, обліку, зберігання, використання та оновлення зразків посадкового матеріалу об'єкта заявки сортів рослин

I. Загальні положення

1. Цей Порядок визначає процедуру щодо зразків посадкового матеріалу об'єкта заявки сортів рослин для забезпечення їх довготривалого зберігання у сховищі довгострокового зберігання зразків насінневого матеріалу та польових сховищах пунктів досліджень експертного закладу.

2. У цьому Порядку терміни вживаються у таких значеннях:

1) зразок посадкового матеріалу об'єкта заявки сортів рослин - зразок посадкового матеріалу, що додається до заявки, в кількості та якості, необхідних для проведення його кваліфікаційної експертизи та зберігання;

2) посадковий матеріал - матеріальний носій сорту, рослини та їх вегетативні органи (частини), що придатні для відтворення цілісного організму рослин;

3) насіння - рослинний матеріал, що використовується для сівби, включаючи власне насіння (насінину), плоди, супліддя;

4) садивний матеріал - рослини та їх вегетативні органи (частини), придатні для відтворення цілісного організму рослин;

5) офіційний зразок - зразок насінневого або садивного матеріалу сорту рослин, який надається разом з документами заявки для довготривалого зберігання в сховищі або польовому сховищі;

6) заявник - особа, яка подала заявку на сорт рослин;

7) сховище - приміщення з регульованим режимом температури та вологості повітря, оснащене спеціальним обладнанням та стелажам, що забезпечує довготривале зберігання офіційних зразків посадкового матеріалу об'єктів заявки;

8) польове сховище - земельна ділянка пунктів досліджень, на якій забезпечується зберігання офіційних зразків, що розмножуються вегетативно;

9) знеособлення - це метод здійснення утилізації офіційного зразка, що унеможливорює його подальше відтворення та використання сорту рослин;

10) кабінет заявника - сервіс-офіс «Кабінет заявника» (<https://office.sops.gov.ua>) електронний сервіс, який є компонентом автоматизованої інформаційної системи Українського інституту експертизи сортів рослин для забезпечення інформаційної електронної взаємодії між Компетентним органом, експертним закладом та заявником;

11) компетентний орган - це орган, що формує та реалізує державну політику у сфері охорони прав на сорти рослин;

Інші терміни, які використовуються у цьому Порядку, вживаються у значенні Законів України [«Про охорону прав на сорти рослин»](#) та [«Про насіння і садивний матеріал»](#).

3. Доступ третіх осіб до офіційних зразків та інформації щодо них заборонений.

4. Офіційні зразки забороняється використовувати з будь-якою іншою метою непередбаченою цим Порядком.

II. Отримання зразка посадкового матеріалу

1. Зразок посадкового матеріалу об'єкта заявки сортів рослин (далі - Зразок) постачається заявником на підставі повідомлення про прийняття заявки до розгляду та ввезення дослідних зразків сортів для цілей експертизи заявки до визначеного експертним закладом спеціалізованого структурного підрозділу (далі - спеціалізований структурний підрозділ) відповідно до [Інструкції щодо забезпечення дослідними зразками експертизи заявки на сорт рослин](#), затвердженої наказом Міністерства аграрної політики та продовольства України від 26 жовтня 2017 року № 576, зареєстрованої в Міністерстві юстиції України 26 лютого 2018 року за № 232/31684.

2. Кількість Зразка складається: з частини, що закладається на зберігання у спеціальних умовах (для сортів першого року дослідження) (офіційний зразок) та частини, що використовується для проведення польових досліджень кваліфікаційної експертизи сортів рослин (для видів, що підлягають експертизі в пунктах досліджень). Для сортів родів і видів, рішення з яких приймається на підставі інформації, наданої заявником, кількість Зразка є кількістю офіційного зразка.

3. Офіційний зразок, представлений насіннєвим матеріалом, постачається заявником до сховища для сортів родів і видів, рішення з яких приймається на підставі інформації, наданої заявником або до спеціалізованого структурного підрозділу. У разі постачання до спеціалізованого структурного підрозділу, відповідальна особа спеціалізованого структурного підрозділу здійснює відбір офіційного зразка насіннєвого матеріалу для довготривалого зберігання у визначеній кількості. Кількість офіційного зразка для довготривалого зберігання визначається [Правилами складання та подання заявки на сорт рослин](#), затвердженими наказом Міністерства аграрної політики та продовольства України від 28 лютого 2018 року № 110, зареєстрованими в Міністерстві юстиції України 05 липня 2018 року за № 781/32233 (далі - Правила). Офіційний зразок, представлений садивним матеріалом, постачається заявником безпосередньо на польові сховища визначених пунктів дослідження в оптимальні строки для садіння рослин.

4. Відібраний офіційний зразок пакується в упаковку і забезпечується етикеткою, яка містить основні дані про сорт і підпис відповідальної особи (оригінальна етикетка додається обов'язково). Один примірник етикетки закріплюється на упаковку з насіннєвим матеріалом, а другий вкладається всередину. Офіційний зразок упаковується у матеріал, який виключає його пошкодження.

5. Передача/приймання офіційного зразка здійснюється за Актом приймання-передачі офіційного зразка сорту від спеціалізованого структурного підрозділу / заявника до сховища довгострокового зберігання / польового сховища ([додаток 1](#)).

6. Приймання, зберігання та відбір зразків посадкового матеріалу батьківських компонентів об'єкта заявки здійснюється відповідно до цього Порядку з урахуванням вимог, визначених у [Порядку затребування зразків посадкового матеріалу батьківських компонентів об'єкта заявки](#), затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 19 вересня 2018 року № 756.

III. Облік та використання офіційних зразків

1. Реєстрація офіційного зразка проводиться відповідальною особою сховища / польового сховища. Реєстрації підлягають офіційні зразки, якщо:

1) офіційний зразок надається до документів заявки;

2) здійснюється оновлення офіційного зразка.

2. Всі дії, пов'язані з офіційним зразком, відображаються в кабінеті заявника.

3. Офіційний зразок, представлений насіннєвим матеріалом, приймається, реєструється в Журналі реєстрації надходження офіційних зразків насіннєвого матеріалу сорту ([додаток 2](#)), та йому присвоюється реєстраційний номер. З метою обліку дані про сорт заносяться у накопичувальну базу даних, в якій

впродовж усього строку зберігання відображаються кількість наявного офіційного зразка та усі дії, які відбуваються із офіційним зразком.

4. Офіційний зразок, представлений садивним матеріалом, який відповідає вимогам [пункту 1](#) розділу II цього Порядку, реєструється у Журналі реєстрації надходження офіційних зразків садивного матеріалу сорту ([додаток 3](#)) на визначених пунктах досліджень. Звіт про надходження офіційного зразка садивного матеріалу сорту (далі - Звіт) ([додаток 4](#)) у 5-денний строк передається до відповідального співробітника експертного закладу.

5. Офіційний зразок використовується з метою: забезпечення проведення ділянкового (грунтового) та лабораторного сортового контролю; перевірки збереженості сорту; досліджень під час проведення кваліфікаційної експертизи відповідно до затверджених методик; за запитом компетентного органу держави-учасниці за згодою заявника.

Будь-яке інше використання офіційного зразка забороняється без письмової згоди заявника.

6. Заявнику протягом 14 робочих днів з дня отримання вимоги готується та надсилається інформація про всі дії, які відбуваються із офіційними зразками під час зберігання.

7. Довідка про наявність офіційних зразків у сховищі / польовому сховищі ([додаток 5](#)) видається відповідальною особою на вимогу компетентного органу та заявника.

IV. Підготовка та закладання на довготривале зберігання офіційного зразка, представленого насіннєвим матеріалом

1. Перед закладанням офіційного зразка у сховище проводиться візуальний огляд насіннєвого матеріалу, перевіряється відповідність заповнення внутрішньої етикетки зовнішній та оригінальній етикетці, проводяться підготовчі процедури для закладання на зберігання.

2. Насіннєвий матеріал висушується у камері попередньої підготовки до необхідної вологості з метою закладки офіційного зразка на довготривале зберігання.

3. Підготовлений офіційний зразок в залежності від кількості насіння (для тривалого зберігання), передбаченої [Правилами](#), поділяють на:

- менше 0,5 кг - 1 порція;
- 0,5-0,9 кг - 4 порції;
- 1 кг і більше - 5 порцій,

які за допомогою вакуумно-пакувальної машини пакуються у герметичні фольгові алюмінієві пакети. Під час пакування офіційний зразок супроводжується етикетками офіційного зразка сорту ([додаток 6](#)), одна етикетка

вкладається усередину, друга - наклеюється зовні. Запаковані порції офіційного зразка складаються у загальну упаковку разом з оригінальною етикеткою та наклеюється зовнішня етикетка.

4. Процедура пакування проводиться повністю по одному офіційному зразку для попередження можливого змішування насінневого матеріалу одного сорту з іншим.

V. Закладання офіційного зразка, представленого садивним матеріалом

1. Під час отримання офіційного зразка від заявника на визначеному пункті дослідження проводиться візуальний огляд садивного матеріалу та наявність супровідних документів. Офіційні зразки, представлені садивним матеріалом, закладаються на польових сховищах.

2. Територію для закладки розбивають на квартали, в яких розміщують офіційні зразки садивного матеріалу окремих видів рослин або груп різних сортів за часом досягання або напрямами використання.

3. Садіння наступного офіційного зразка здійснюють у відповідному кварталі поряд із офіційним зразком попереднього строку закладання. Насадження обсаджують захисним рядом дерев та кущів.

VI. Зберігання та оновлення офіційних зразків

1. Компетентний орган може зобов'язати володільця патенту зберігати офіційний зразок. Офіційний зразок повинен зберігатися в умовах, що забезпечують його збереженість.

2. Періодично проводиться аналіз офіційних зразків, що зберігаються в сховищі та польових сховищах щодо необхідності оновлення. Програма оновлення офіційних зразків формується за результатами лабораторних досліджень щодо схожості насінневого матеріалу та за результатами обстеження стану рослин, які розмножуються вегетативно щодо втрати продуктивності та старіння рослин сорту.

Моніторинг схожості насінневого матеріалу проводиться не частіше 1 разу на 5 років в межах 5% від кількості офіційних зразків певного ботанічного таксону та певного року урожаю. Отримані результати щодо схожості менше 80% є підставою для оновлення офіційних зразків в межах ботанічного таксону та року урожаю.

3. Насінневий матеріал оновлюється, шляхом замовлення від заявника нового зразка та проведення порівняльного аналізу в польових умовах морфологічних ознак з офіційним зразком, який відібрано зі сховища. Дослідження проводяться впродовж одного вегетаційного періоду у блоці, де здійснюється польова експертиза на відмінність, однорідність та стабільність (далі - ВОС).

4. Зразки насінневого матеріалу, надані заявником, які в результаті порівняльного аналізу виявили аутентичний прояв морфологічних ознак ознакам

зразків, що зберігаються в сховищі, пакуються згідно з [пунктом 4](#) розділу IV цього Порядку та закладаються на довготривале зберігання. Офіційні зразки, що втратили життєздатність, знеособлює постійно діюча комісія Українського інституту експертизи сортів рослин за Актом про знеособлення офіційних зразків, що втратили життєздатність ([додаток 7](#)). Заявник може бути присутнім під час такого знеособлення або має право забрати такі зразки для їх подальшого знеособлення та/або утилізації.

5. Зразки насінневого матеріалу, надані заявником з метою оновлення, які в результаті порівняльного аналізу виявили неаутентичний прояв морфологічних ознак рослин ознакам зразків рослин, що зберігалися в сховищі, на зберігання не закладаються.

6. Утилізація офіційних зразків батьківських компонентів об'єкта заявки на сорт рослин здійснюється в присутності заявника із складанням Акта про утилізацію зразка посадкового матеріалу батьківського компонента об'єкта заявки ([додаток 8](#)). За наявності письмового погодження заявника утилізацію може бути проведено без його присутності. За зверненням заявника офіційні зразки батьківських компонентів об'єкта заявки видаються заявнику для утилізації.

7. Видачу/знеособлення офіційних зразків посадкового матеріалу об'єктів заявки, які мають статус відкликаних зі сховища або польового сховища здійснює комісія за попереднім письмовим узгодженням із заявником або за його письмової згоди на знеособлення за Актом видачі/знеособлення офіційних зразків посадкового матеріалу зі сховища / польового сховища ([додаток 9](#)).

8. Утримання офіційних зразків, представлених садивним матеріалом, у польовому сховищі, відбувається відповідно до загальноприйнятих агротехнічних заходів для даного ботанічного таксона, що забезпечують задовільний ріст і розвиток рослин, і забезпечують достатнє виявлення характерних ознак сорту.

У п'ятиденний строк після закладки польових дослідів пункт дослідження надсилає до відповідального співробітника експертного закладу звіт про закладку офіційних зразків, представлених садивним матеріалом ([додаток 10](#)).

9. Щорічно проводиться моніторинг стану рослин офіційних зразків, що розмножуються вегетативно, з метою виявлення загибелі рослин сортів. У разі загибелі рослин від 100% до 60% офіційного зразка у зв'язку з не приживленням рослин, не відновленням вегетації в поточному році, погодними умовами, рослини, що загинули, знеособлюють за Актом про знеособлення офіційних зразків, що втратили життєздатність. Заявник може бути присутнім та має право забрати такі зразки або рослини для їх подальшого знеособлення або утилізації. Оновлення офіційного зразка здійснюється відповідно [пункту 2](#) цього розділу в кількості рослин, що були знеособлені.

10. Підтримання життєздатного матеріалу під час культивування у відкритому ґрунті передбачає обов'язкове його поновлення.

11. За досягненням рослин одного офіційного зразка в польовому сховищі загальноприйнятої вікової межі рослини знеособлюють за Актом про знеособлення офіційних зразків, що втратили життєздатність. Заявник може бути присутнім та має право забрати такі зразки для їх подальшого знеособлення або утилізації.

У випадках, коли рослини можуть бути омолоджені агротехнічними засобами вони не потребують повної заміни.

Директор Департаменту аграрного розвитку	I. Віштак
---	------------------

	Додаток 1 до Порядку отримання, обліку, зберігання, використання та оновлення зразків посадкового матеріалу об'єкта заявки сортів рослин (пункт 5 розділу II)
--	---

АКТ ПРИЙМАННЯ-ПЕРЕДАЧІ
офіційного зразка сорту від спеціалізованого структурного підрозділу /
заявника до сховища довгострокового зберігання / польового сховища

від « ____ » _____ року

Ми, що нижче підписались:

(посада, назва структурного підрозділу, найменування установи, прізвище, ім'я,
по батькові (за наявності))

з однієї сторони передали та

(посада, назва структурного підрозділу, найменування установи, прізвище, ім'я,
по батькові (за наявності))

з іншої сторони прийняли наступні офіційні зразки сорту, представлені насіннєвим/садивним матеріалом, що надійшли до спеціалізованого структурного підрозділу

[illegible]

Передав

—
(підпис)

прізвище, ім'я, по батькові (за наявності)

Прийня

В

(підпис)

прізвище, ім'я, по батькові (за наявності)

	Додаток 2 до Порядку отримання, обліку, зберігання, використання та оновлення зразків посадкового матеріалу об'єкта заявки сортів рослин (пункт 3 розділу III)
--	---

ЖУРНАЛ РЕЄСТРАЦІЇ

надходження офіційних зразків насіннєвого матеріалу сорту

[illegible]

	Додаток 3 до Порядку отримання, обліку, зберігання, використання та оновлення зразків посадкового матеріалу об'єкта заявки сортів рослин (пункт 4 розділу III)
--	--

ЖУРНАЛ РЕЄСТРАЦІЇ
надходження офіційних зразків садивного матеріалу сорту

—
(назва пункту дослідження)

№ з/ п	Дата надходжен ня	Назва ботанічно го таксона	Назв а сорт у	№ заявк и	Заявни к	Кількіст ь, шт.	Надійш ло від	№ акту (дат а)	Приміт ка

	Додаток 4 до Порядку отримання, обліку, зберігання, використання та оновлення зразків посадкового матеріалу об'єкта заявки сортів рослин (пункт 4 розділу III)
--	--

ЗВІТ
про надходження офіційного зразка садивного матеріалу сорту

Пункт дослідження

Станом на

(дата)

Ботанічний таксон	Назва сорту	№ заявки	Дата надходження	Заявник та спосіб отримання	Кількість, шт.	Якість за візуальної оцінки зразка	Примітка

Відповідальна особа

(підпис)

—
прізвище, ім'я, по батькові (за наявності)

	Додаток 5 до Порядку отримання, обліку, зберігання, використання та оновлення зразків посадкового матеріалу об'єкта заявки сортів рослин (пункт 7 розділу III)
--	---

ДОВІДКА № _____
про наявність офіційних зразків у сховищі / польовому сховищі
від «___» _____ року

На виконання [статті 20](#) Закону України «Про охорону прав на сорти рослин» заявником передано на зберігання наступні зразки посадкового матеріалу:

Назва ботанічного таксона	Назва сорту	№ заявки	Заявник

(підпис)	Відповідальна особа	прізвище, ім'я, по батькові (за наявності)
(підпис)	Керівник профільного структурного підрозділу	прізвище, ім'я, по батькові (за наявності)

	Додаток 6 до Порядку отримання, обліку, зберігання, використання та оновлення зразків посадкового матеріалу об'єкта заявки сортів рослин (пункт 3 розділу IV)
--	--

ЕТИКЕТКА/LABEL
офіційного зразка сорту / of official sample

	Додаток 7 до Порядку отримання, обліку, зберігання, використання та оновлення зразків посадкового матеріалу об'єкта заявки сортів рослин (пункти 4, 11 розділу VI)
--	---

АКТ
про знеособлення офіційних зразків, що втратили життєздатність

	Додаток 8 до Порядку отримання, обліку, зберігання, використання та оновлення зразків посадкового матеріалу об'єкта заявки сортів рослин (пункт 6 розділу VI)
--	--

АКТ
про утилізацію зразка посадкового матеріалу батьківського компонента об'єкта заявки

	Додаток 9 до Порядку отримання, обліку, зберігання, використання та оновлення зразків посадкового матеріалу об'єкта заявки сортів рослин (пункт 7 розділу VI)
--	---

АКТ № _____
видачі/знеособлення офіційних зразків посадкового матеріалу зі
сховища / польового сховища

(дата)

Комісія у складі:

у присутності заявника

(вказати прізвище, ім'я, по батькові (за наявності) для фізичної особи
або найменування для юридичної особи заявника)

без присутності заявника

(вказати № листа та адресата щодо письмової згоди на знеособлення без
присутності заявника,
копія листа обов'язково додається до Акта, що залишається в Українському
інституту експертизи сортів рослин)

Склала цей Акт про видачу/знеособлення

(вказати спосіб)

офіційного(их) зразка(ів) посадкового матеріалу об'єктів заявки, які мають статус відкликани зі сховища / польового сховища

Назва ботанічного таксону	Назва сорту	№ заявки	Маса, кг/ Кількість, шт.	Примітка
Голова комісії	_____		_____	
	прізвище, ім'я, по батькові (за наявності)		(підпис)	
Члени комісії	_____		_____	
	прізвище, ім'я, по батькові (за наявності)		(підпис)	
	_____		_____	
	прізвище, ім'я, по батькові (за наявності)		(підпис)	
	_____		_____	
	прізвище, ім'я, по батькові (за наявності)		(підпис)	

Акт складено в двох (2) ідентичних примірниках.

(у випадку знеособлення примірник Акта обов'язково надсилається заявнику)

		Додаток 10 до Порядку отримання, обліку, зберігання, використання та оновлення зразків посадкового матеріалу об'єкта заявки сортів рослин (пункт 8 розділу VI)
	Пункт дослідження	_____ назва пункту дослідження

ЗВІТ
про закладку офіційних зразків, представлених садивним матеріалом,
у _____ році

№ з/п	Номер заявки	Назва сорту	Дата закладки	Примітки
Таксон				
_____назва українською/латинською				

Відповідальна особа

(підпис)

прізвище, ім'я, по батькові (за наявності)

**Керівник пункту
дослідження**

(підпис)

прізвище, ім'я, по батькові (за наявності)